



2009-05-18

YTTRANDE

Kulturdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Kraftsamling! – museisamverkan ger resultat (SOU 2009:15)

Riksorganisationen Hela Sverige ska leva ansluter sig i allt väsentligt till förslagen i slutbetänkandet från Museikoordinatören. Den starka betoningen på behovet av samverkan mellan myndigheter anser vi helt riktig och nödvändig. Utredningen visar att det finns stora vinster att göra på bättre samarbete och samverkan, som ger mer utrymme för museerna att ägna sig åt kärnverksamheterna. Vi välkomnar därför förslaget om att inrätta en samordningsfunktion för museerna under Riksantikvarieämbetet.

Förslagen omfattar främst det statliga och statsunderstödda museiväsendet. Hela Sverige ska leva vill uppmärksamma behovet av en helhetssyn, där också andra än statliga museer omfattas. De tillhör alla det gemensamma kulturarvet.

Slutsatser och återstående utmaningar (Avsnitt 2.3.4)

Bland frågor som behöver fördjupas enligt utredningen och som efterfrågas är policydokument för lån till och från samarbetsparter som inte är museer. En annan fråga som kräver fortsatt diskussion rör de direkta kostnaderna för lånehanteringen och vilken part som bör bära ansvaret för att täcka dem.

Utredningens bedömning är att det på många museer finns material som eventuellt skulle kunna gallras och överföras till andra institutioner. Förslag framförs om förtydligande av lagstiftningen på två punkter. Osäkerhet om tolkningen av de villkor som enligt lag om statsbudgeten gäller för statens egendom är ett hinder för en aktiv förvaltning och förädling av de statliga museernas samlingar.

Hela Sverige ska leva anser att detta hör samman med de principiella förutsättningarna för att driva små museer i föreningsregi. Vi ser det som synnerligen viktigt att små museer kan finnas och då också på landsbygden. Att visa lokala fynd och berätta om bygdens historia stärker identiteten och ger grund för insatser att utveckla bygden.

Vi vill uppmärksamma Kulturdepartementet på att det utanför det statliga systemet finns många små och högklassiga lokala museer som kan ha värdefulla föremål som också kräver omsorg. I många bygder driver lokala föreningar små museer på ideell basis. Det kan vara mer allmänna hembygdsmuseer men också specialinriktade museer med föremål av riksintresse. Dessa museer stärker den lokala identiteten, profilerar bygden och höjer bygdens attraktivitet. De stimulerar turismen och det lokala näringslivet och bidrar till den ekonomiska utvecklingen i bygden.

Det är vår uppfattning att i policyn för museiverksamheten bör ingå att stimulera etableringar av små museer med föremål från den berörda bygden. Föremål som idag lagras i de stora centrala statliga museerna kan med fördel återbördas till hembygden och där visas under betryggande former.

Det är emellertid svårt att driva museer helt på ideell basis och särskilt svårt är det att klara driften av museer med värdefulla föremål på ett betryggande och samtidigt förhållandevis billigt sätt. Ett stort problem är förvaringen av lånade föremål från de statliga museerna. Höga krav ställs på byggnaderna med larmanordningar mm och på försäkringar av föremålen. Det innebär stora kostnader för dem som driver verksamheten. När alla säkerhetsföreskrifter är uppfyllda borde emellertid inte försäkringen hanteras annorlunda än om föremålen fanns inom statens väggar.

Hela Sverige ska leva föreslår därför att Kulturdepartementet tar initiativ till att följa upp Museikoordinatorn och Magasingruppens arbete med att göra en översyn av de särskilda behov som finns för små museer i föreningsregi och komma med förslag som underlättar etableringen och driften av sådana museer.

Funktioner inom Riksantikvarieämbetet (Avsnitt 5.4.1)

Hela Sverige ska leva ansluter sig till förslaget att Riksantikvarieämbetets uppdrag förtydligas när det gäller att vara nationell expertmyndighet för frågor som rör samlings- och föremålsvård för museerna. Enligt Museikoordinatorn bör det framgå av uppdraget att arbetet ska bedrivas i samverkan med museisektorn i syfte att fånga upp och sprida erfarenheter kring samlings- och föremålsvård.

Hela Sverige ska leva föreslår att uppdraget innefattar även den ideella verksamheten och föreningslivets engagemang i enlighet med Kulturutredningens synsätt. Även små föreningsdrivna museer tillhör kulturarvet och borde omfattas av statens övergripande ansvar för samlings- och föremålsvård. Vi ser det som angeläget att diskutera villkoren för dessa små museer. De ska inte diskrimineras utan kunna verka under villkor som är jämförbara med de statliga museerna.

Karl-Erik Nilsson
Ordförande

Staffan Bond
Verksamhetschef